PROJEKT PAULUS

Når handling mister virkning

Systemisk afmagt, institutionel gaslighting og menneskelige skadevirkninger ved årelang, tvungen myndighedskontakt
Faglig redegørelse

Ole Bakkestrøm
Projektleder, Projekt Paulus

17. oktober 2026

Ex officio et ex conscientia.

Læsevejledning og indhold

Denne redegørelse samler den teoretiske og empiriske argumentation for skadevirkninger ved tab af virkning. Den er skrevet fra Projekt Paulus' perspektiv og forbinder det menneskelige tab med krav om dokumentation, ansvar og genoprettelse.

Kildenumrene i teksten er klikbare. Samtlige bibliografiske oplysninger og kildenoter er samlet sidst. Der skelnes mellem originale teorier, forskningsfund og redegørelsens anvendelse på myndighedskontakt.

1. Hovedkonklusion . . . 3

2. Formål . . . 4

3. Begreber, ophav og dokumentationsniveau . . . 4

4. Fra de oprindelige teorier til tab af virkning . . . 5

5. Hvorfor den tvungne relation skærper belastningen . . . 8

6. Årelang udsættelse og livet mellem to virkningstab . . . 9

7. Psykiske og kognitive konsekvenser . . . 11

8. Kropslige konsekvenser og gensidig forstærkning . . . 12

9. Familieliv, kontakt til børn og uerstattelig tid . . . 14

10. Offentlig sagsbehandling som selvstændigt belastningsfelt . . . 15

11. Retlig betydning, ansvar og konkrete krav . . . 16

12. Dokumentationsmodel og beviskæde . . . 17

13. Projekt Paulus' krav om genoprettelse . . . 18

14. Kilder og noter . . . 20

Udgivet af Projekt Paulus
Udarbejdet af Ole Bakkestrøm, projektleder
Version 1.1 | 17. oktober 2026

1. Hovedkonklusion

Tab af virkning er skadeligt, fordi det kan bryde forbindelsen mellem menneskets indsats og muligheden for at beskytte det, som indsatsen retter sig mod: helbred, børn, familieliv, forsørgelse, værdighed og en fremtid, man kan deltage i. Når personen fortsat forventes at handle ansvarligt, men relevante handlinger gentagne gange ikke får en reel prøvelse eller mulighed for at ændre situationen, kan resultatet blive vedvarende mobilisering uden aflastning. Det er redegørelsens samlede, forskningsunderbyggede argument.

Et menneske kan bevare sin indsigt, sin vilje og sit ansvar, samtidig med at den institutionelle adgang til at omsætte dem til forandring bliver blokeret. Afmagten kan derfor være til stede midt i en omfattende, vedholdende indsats.

Projekt Paulus behandler dette som et spørgsmål om betingelserne for menneskelig virksomhed og beskyttelse. Det afgørende er, om dokumentation, indsigelser og handleforsøg kan føre til selvstændig undersøgelse, korrektion, afklaring og relevant handling. En kvittering eller en ny proces kan efterlade den oprindelige belastning fuldstændig intakt.

Den samlede dokumentation består af flere sammenhængende led. Psykologiske teorier forklarer betydningen af mening, handlemuligheder, tilknytning og oplevet indespærring. Eksperimenter og forskningsoversigter viser, at ukontrollerbarhed, social bedømmelse, vedvarende bekymring og søvntab kan påvirke psykiske og fysiologiske funktioner. Undersøgelser af offentlige ydelsesforløb og tab af omsorg for børn viser, at institutionelle forløb og deres konsekvenser kan være forbundet med alvorlig psykisk belastning.

Belastningen skærpes, når relationen er tvungen eller reelt ufravigelig. Borgeren kan have behov for at blive i kontakten for at bevare indtægt, få nødvendig hjælp, beskytte sin retsstilling eller opretholde kontakt til sine børn. Muligheden for at trække sig og restituere kan dermed være begrænset af netop de interesser, personen forsøger at beskytte.

Årelang udsættelse betyder, at den enkelte hændelse skal vurderes sammen med det liv, der leves mellem hændelserne. En utilstrækkeligt prøvet afgørelse kan fortsætte med at styre økonomi og familieliv, mens en klage behandles. Samtidig skal næste henvendelse forberedes. Ventetiden kan derfor være fyldt med fortsat tab, arbejde og forventning om endnu et virkningstab.

Redegørelsen argumenterer for, at en forsvarlig reaktion må omfatte både støtte til det belastede menneske og ændring af de forhold, der opretholder belastningen. Projekt Paulus anbefaler konkret fejlprøvelse, ansvar for det samlede forløb, forudsigelige sagsgange, beskyttelse af familierelationer og synlig genoprettelse af virkning.

2. Formål

Formålet med denne redegørelse er at forklare og dokumentere, hvorfor tab af virkning kan skade mennesker, hvordan psykiske, kropslige og familiemæssige følger kan udvikle sig, og hvilke forhold der gør årelang, tvungen myndighedskontakt særligt belastende.

Redegørelsen skal synliggøre forbindelsen mellem institutionelle sagsforløb og menneskelige konsekvenser. Den forbinder originale teorier og empirisk forskning med Ronnie Kristensens Naturnær Menneskelig Udviklingsteori og Ole Bakkestrøms konkretisering af tab af virkning.

Den skal give borgere, fagpersoner og ansvarlige beslutningstagere et grundlag for at identificere belastninger, undersøge konkrete forløb og formulere dokumenteret kritik samt krav om korrektion, skadebegrænsning og genoprettelse. Dokumentationen og dens rækkevidde behandles særskilt i de følgende afsnit.

3. Begreber, ophav og dokumentationsniveau

3.1 Hvad betyder tab af virkning?

Virkning betegner i denne redegørelse, at relevante oplysninger og begrundede handlinger kan få saglig betydning for et forløb. Det kan være en rettelse, et opklarende spørgsmål, en ændret vurdering, en begrundet stillingtagen eller en praktisk handling. Begrebet angår forbindelsen mellem personens bidrag og systemets bearbejdning af det. Et bestemt ønsket udfald er ikke målestokken.

Tab af virkning foreligger i analysen, når en tidligere eller berettiget forventelig mulighed for påvirkning forsvinder eller blokeres. Manglende virkning kan også foreligge, hvor denne mulighed aldrig reelt blev etableret. Et dokumenteret mønster kan eksempelvis bestå i, at afgørende originalmateriale gentagne gange indsendes, men udelades af begrundelserne, mens den samme bestridte oplysning fortsat anvendes. [2]

Der skal undersøges to forhold hver for sig: den faktiske korrektionsmulighed og personens erfaring med den. Et menneske kan miste forventningen om at kunne påvirke en situation. En institution kan også faktisk have indrettet en proces, hvor relevant korrektion ikke når frem. Det første er et psykologisk undersøgelsesspørgsmål; det andet kræver dokumentkontrol.

3.2 Systemisk afmagt og institutionel gaslighting

I Bakkestrøm og Kristensens hvidbog er systemisk afmagt det overordnede begreb for den tilstand, der kan udvikles gennem gentagne forsøg på kontakt, afklaring og korrektion uden reel bevægelse. Institutionel realitetsforvrængning betegner et skævt sagsbillede. Institutionel gaslighting er den skærpede mekanisme, hvor realitetsforvrængning forbindes med magtasymmetri, troværdighedsunderminering og svækket korrektionsmulighed. [1]

Dette begrebshierarki fastholdes. En konkret undersøgelse skal identificere de bestemte udsagn, deres oprindelige grundlag, gentagelserne og de konkrete korrektioner, der ikke blev behandlet. Man kan dokumentere en samlet skadevirkning uden dermed at have dokumenteret fælles hensigt hos alle involverede.

3.3 Ophav og teoretisk forbindelse

Psykolog Ronnie Starup Kristensen har udviklet Naturnær Menneskelig Udviklingsteori, NMU. Den fælles hvidbog fra juni 2026 er forfattet af Ole Bakkestrøm og Ronnie Starup Kristensen. Ole Bakkestrøms selvstændige artikel Resonans og tab af virkning er en pædagogisk bearbejdning af NMU og konkretiserer forbindelsen mellem virke, respons, resonans og virkning. [1, 2]

Denne redegørelse er udarbejdet i Projekt Paulus' navn af Ole Bakkestrøm som projektleder. Den videreudvikler forbindelsen mellem de nævnte begreber og forskningen i langvarig belastning. Begreberne mellem to virkningstab, fortsat konsekvensbelastning og ansvar uden tilstrækkelig indflydelse anvendes her som beskrivende analytiske formuleringer. De er ikke etablerede diagnoser eller selvstændige, validerede måleinstrumenter.

De historiske teorier præsenteres som selvstændige bidrag. Der hævdes ingen ubrudt udviklingslinje fra Frankl til NMU, og lighed mellem begreber dokumenterer ikke, at teorierne er identiske. Kilderne samlæses, fordi de belyser forskellige led i samme problem.

3.4 Hvad dokumentationen kan bære

Der skelnes gennemgående mellem teori, eksperimentelle mekanismer, observerede sammenhænge og Projekt Paulus' anvendelse på myndighedskontakt. Eksperimentelt søvntab kan understøtte en årsagsslutning om søvntabets virkninger. En registerundersøgelse kan dokumentere en sammenhæng, men kan ikke alene fastslå, hvorfor en bestemt person blev syg. Et teoretisk begreb kan gøre et mønster forståeligt uden at bevise, at mønstret findes i en konkret sag.

Det samlede materiale giver et stærkt grundlag for at betragte langvarigt kontroltab og blokeret korrektion som alvorlige belastningsforhold. Der findes ikke i det her gennemgåede materiale et samlet risikotal for en dansk borger, der udsættes for netop denne kombination i et bestemt antal år. Konklusionen bygger derfor på en eksplicit kæde af mekanismer og relevante undersøgelser, ikke på et opfundet samlet effektmål.

4. Fra de oprindelige teorier til tab af virkning

4.1 Viktor Frankl: værdighed, mening og ansvar

Frankls menneskesyn fastholder personen som en helhed, hvis værdighed er uafhængig af social nytte. Personen er rettet mod mening, værdier og ansvar. Dette giver en filosofisk begrundelse for at tage menneskets egne formål alvorligt, også når et system har magten til at definere sagen. Hans Ti teser om personen er den direkte kilde til disse udsagn. [3]

I Man's Search for Meaning beskriver Frankl eksistentiel frustration og understreger, at fortvivlelse over mening ikke i sig selv er psykisk sygdom. Han fremhæver desuden, at undgåelig lidelses årsag bør fjernes, herunder når årsagen er politisk. [4]

Projekt Paulus' anvendelse er følgende: Når et menneske forsøger at beskytte en dybt meningsfuld relation eller rette en betydningsfuld fejl, kan dets vilje til mening være intakt. Belastningen kan ligge i, at den meningsfulde indsats holdes uden for den proces, der bestemmer personens liv. Frankls mulighed for indre stillingtagen ophæver ikke de ydre aktørers ansvar. Hans tanker giver et menneskesyn; de er ikke i sig selv medicinsk evidens for bestemte sygdomsforløb.

4.2 A. N. Leontjev: mennesket som virksomt i en verden

Leontjevs virksomhedsteori analyserer psyke og personlighed i forbindelsen mellem mennesket og dets praktiske, sociale liv. Han skelner mellem virksomhedens motiver, handlingers mål og de betingelser, hvorunder handlingerne udføres. Menneskets aktivitet er rettet mod noget i verden og foregår gennem sociale forbindelser. [5]

For virkningsanalysen betyder det, at et menneskes situation ikke kan forstås ud fra dets intentioner alene. Der skal også undersøges, hvilke faktiske muligheder omverdenen giver intentionerne. En borger kan have både mål, viden og relevante handlinger, mens de institutionelle betingelser hindrer handlingerne i at nå deres genstand. Dette er redegørelsens anvendelse af teorien, ikke et citat eller en særskilt Leontjev-diagnose.

4.3 Albert Bandura: kunnen og forventning om resultat

Banduras oprindelige artikel om self-efficacy skelner mellem forventningen om at kunne udføre en handling og forventningen om, at handlingen vil føre til et bestemt resultat. Denne skelnen er afgørende. Man kan være overbevist om sin evne til at forklare en fejl og samtidig have erfaret, at forklaringen ikke bliver behandlet. [6]

Projekt Paulus udleder heraf, at instruktion i at kommunikere bedre kun rammer en del af problemet, hvis institutionens modtagelse af kommunikationen er det blokerede led. Genoprettelse må også vedrøre de faktiske forbindelser mellem handling og resultat: Hvilken dokumentation kan udløse undersøgelse? Hvem kan rette fejlen? Hvornår får rettelsen praktisk betydning?

4.4 Maier og Seligman: kontrol og hjælpeløshed

Forskningen i hjælpeløshed undersøger betydningen af belastninger, som organismen ikke kan standse gennem sine handlinger. Maier og Seligmans genvurdering fra 2016 præciserer den oprindelige forklaring: I de gennemgåede dyreforsøg fremstår erfaring med kontrol som en aktiv, beskyttende faktor, mens passivitet efter langvarig aversiv påvirkning ikke uden videre kan beskrives som en indlært forventning om ukontrollerbarhed. [7]

Den institutionelle anvendelse angår betydningen af faktisk handlemulighed. Den gør ikke mennesker til forsøgsdyr og fastlægger ikke en bestemt persons neurobiologi. Den understøtter, at genoprettet kontrol er mere end opmuntring: Personen må kunne erfare en påviselig forbindelse mellem sin relevante handling og en ændring i forløbet. Vedholdende aktivitet udelukker samtidig ikke afmagt i Projekt Paulus' betydning.

4.5 Deci og Ryan: autonomi, kompetence og tilhørsforhold

Selvbestemmelsesteorien beskriver autonomi, kompetence og relationel tilknytning som grundlæggende psykologiske behov. Sociale sammenhænge, der understøtter disse behov, forbindes med bedre motivation og trivsel; sammenhænge, der modarbejder dem, forbindes med dårligere funktion og velbefindende. Autonomi vedrører oplevelsen af at kunne stå inde for sine handlinger, ikke blot formel uafhængighed. [8]

I en ufravigelig myndighedsrelation kan flere behov rammes samtidig: Personen underlægges krav, får ikke sin saglige kunnen anvendt og kan miste tilhørsforhold gennem stigmatisering eller svækket familiekontakt. Den samtidige ramning er en analytisk forklaring på, hvorfor sagen kan optage langt mere af livet end den administrative opgave umiddelbart tilsiger.

4.6 Lazarus, Folkman og Hobfoll: betydning, ressourcer og tab

Lazarus og Folkmans stress- og copingteori fremhæver menneskets vurdering af, hvad der står på spil, og hvilke muligheder der er for at håndtere det. En trussel mod kontakten til et barn har derfor en anden personlig betydning end en opgave med begrænsede konsekvenser. En vurdering af handlemuligheder må også inddrage den faktiske situation. [9]

Hobfolls ressourcebevarelsesteori retter opmærksomheden mod truslen om tab, faktisk tab og utilstrækkeligt udbytte af investerede ressourcer. Det gør det relevant at registrere tid, penge, helbred, netværk og roller, som bruges eller mistes under et forløb. [10]

Projekt Paulus anvender disse perspektiver på en mulig tabsspiral: En person bruger stadig flere ressourcer på at beskytte et livsområde; manglende afklaring medfører nye tab; tabene reducerer muligheden for at håndtere næste krav. De enkelte led skal dokumenteres konkret.

4.7 Hartmut Rosa: resonans og mulighed for at svare

Rosa beskriver resonans gennem berøring eller tiltale, mulighed for at svare med egen virkning, forandring og en grundlæggende ukontrollerbarhed. Resonans kan derfor ikke reduceres til en bestemt ønsket beslutning eller en teknik, som automatisk producerer enighed. [11]

I myndighedskontakt anvender Projekt Paulus perspektivet på den reelle åbenhed for, at borgerens relevante bidrag kan ændre forståelsen. En proces kan være høflig og samtidig lukket for en sådan ændring. Dette forbinder Rosas resonansbegreb med NMU og Bakkestrøms virkningsmodel, mens deres respektive teoretiske ophav bevares. [1, 2]

4.8 Fricker, Sweet og Smith/Freyd: viden, magt og svigt

Frickers begreb om epistemisk uret angår skade på et menneske i dets egenskab af vidende person. Troværdighedsuret opstår i hendes analyse, når identitetsbaserede fordomme sænker den troværdighed, et udsagn tildeles. Fortolkningsuret angår ulige muligheder for at forstå og formidle sociale erfaringer. [12]

Sweet undersøger gaslighting som et magtforhold, der kan udnytte sociale og institutionelle uligheder. Hendes empiriske udgangspunkt er vold i nære relationer. Projekt Paulus' anvendelse på myndighedskæder kræver derfor selvstændig dokumentation af kædens udsagn og korrektioner. [13]

Smith og Freyd beskriver institutionelt svigt som skade fra magtfulde institutioner, som mennesker er afhængige af for sikkerhed og trivsel. Perspektivet belyser den særlige belastning, når hjælpen eller beskyttelsen skal søges hos en institution, der selv indgår i det skadevoldende forløb. [14]

4.9 Haslam: dehumanisering gennem objektgørelse

Haslams model omfatter en mekanistisk form for dehumanisering, hvor mennesker forstås som objekter eller automater. Modellen udvider begrebet til almindelige sociale sammenhænge og begrænser det ikke til ekstrem konflikt. [15]

Projekt Paulus anvender begrebet på en praksis, hvor personens egen viden, formål og begrundelser mister plads, mens personen fortsat beskrives og styres. At mennesket behandles dehumaniserende betyder ikke, at det mister sin menneskelighed. Kritikken angår måden, institutionen forholder sig til personen på. Den konkrete praksis skal identificeres; begrebet kan ikke erstatte beviset.

4.10 Ronnie Kristensen og Ole Bakkestrøm: fra gensvar til faktisk virkning

I Kristensens NMU beskrives systemisk afmagt som et forhold mellem mennesket og det felt, det lever og handler i. Rytme, kontinuitet, resonans og ansvarsbæring er teoriens betegnelser for betingelser, der skal understøtte orientering, regulering og virkning. Rytme angår her sammenhæng og forudsigelighed frem for blot tempo. Organisatorisk resonans angår systemets mulighed for at modtage, bearbejde og besvare relevant feedback. [1]

Bakkestrøms pædagogiske model konkretiserer dette gennem forbindelsen mellem virke, gensvar og virkning. Den afgørende iagttagelse er, at personen kan være aktiv, mens kontakten forbliver uden korrigerende betydning. Modellen fører opmærksomheden fra aktivitetens mængde til dens adgang til at påvirke forløbet. [2]

Den samlede forbindelse til de tidligere teorier er præcis: Frankl belyser mening og værdighed; Leontjev virksomhedens omverdensbetingelser; Bandura forskellen mellem kunnen og forventet resultat; kontrolforskningen betydningen af reel påvirkelighed; og stressforskningen de mulige omkostninger, når belastningen fortsætter. NMU og virkningsmodellen samler disse spørgsmål om forholdet mellem menneske og system. Denne samlæsning underbygger bestemte mekanismer og undersøgelsesspørgsmål. Den er ikke en samlet empirisk validering af NMU.

5. Hvorfor den tvungne relation skærper belastningen

5.1 Begrænset mulighed for at forlade relationen

En myndighedsrelation kan være retligt påtvungen eller praktisk ufravigelig. Et formelt valg om at afbryde kontakten kan være forbundet med tab af forsørgelse, behandling, nødvendig støtte eller mulighed for at varetage sit familieliv. Tvang forstås her som en analyse af de reelle valgmuligheder; den konkrete retlige form afhænger af sagsområdet.

Det særlige er, at relationens belastning kan eksistere samtidig med nødvendigheden af at bevare den. Personen skal igen henvende sig til den organisation eller korrektionskæde, der hidtil ikke har ændret situationen. Det kan skabe en konflikt mellem behovet for beskyttelse og behovet for afstand. Smith og Freyd belyser afhængigheden; forskningen i administrative byrder beskriver blandt andet de psykiske omkostninger ved borger-stat-kontakt. [14, 32]

5.2 Afgørelsesmagt, dokumentationsmagt og fremtidige følger

Myndighedens udsagn kan få praktiske konsekvenser uden borgerens tilslutning. En beskrivelse kan indgå i senere vurderinger, blive videresendt eller bruges som forudsætning for nye krav. Hvis beskrivelsen er urigtig eller utilstrækkeligt prøvet, kan belastningen derfor række ud over den person, der oprindeligt skrev den.

Det gør kildekæden central. Fem myndighedsgengivelser er ikke fem uafhængige beviser, hvis alle bygger på det samme oprindelige udsagn. Gentagelser kan øge udsagnets institutionelle rækkevidde uden at øge dets bevisværdi. Den konkrete undersøgelse må følge udsagnet tilbage til det første dokument og sammenholde det med samtidige primærkilder. [1, 2]

5.3 Social bedømmelse under lav kontrol

Dickerson og Kemenys metaanalyse omfattede 208 laboratoriestudier. Kombinationen af ukontrollerbarhed og social bedømmelsestrussel var forbundet med de største kortisol- og ACTH-forandringer og længst restitution blandt de undersøgte opgavetyper. Resultaterne angår akut laboratoriestress. [16]

Anvendelsen på myndighedskontakt er en mekanismebaseret slutning: En person, hvis troværdighed, forældreevne eller berettigelse til hjælp vurderes, kan stå i en situation med både høj personlig betydning og begrænset kontrol over vurderingens grundlag. Resultatet fra laboratorierne fastsætter ikke størrelsen af virkningen i en offentlig sag, men forklarer, hvorfor kombinationen bør undersøges særskilt.

5.4 Reaktionen kan få en ny sagsmæssig pris

I et belastende forløb kan borgeren forsøge at regulere sin fremtræden, samtidig med at vedkommende skal forklare komplicerede forhold. Personen kan frygte, at vrede, gråd, udmattelse, tavshed eller en upræcis formulering bliver læst som et varigt karaktertræk. Dermed tilføjes arbejdet med hele tiden at overvåge sin egen fremtræden.

Hvis en sådan reaktion bruges til at svække en konkret indsigelse, skal sammenhængen prøves: Hvad viste originalmaterialet? Hvornår opstod reaktionen? Hvilken belastning gik forud? Hvad dokumenterer reaktionen faktisk? At en person er presset, afgør ikke sandhedsværdien af den dokumentation, personen fremlægger.

5.5 Enkeltkrav kan blive til en samlet overbelastning

Moynihan, Herd og Harvey skelner mellem omkostninger ved at lære regler og systemer at kende, ved at efterleve krav og ved de psykiske belastninger omkring kontakten. Dette gør den samlede borgerindsats synlig. [32]

Projekt Paulus anbefaler derfor, at belastningen opgøres på tværs af instanser. Hver instans kan kræve et svar, mens borgeren alene bærer arbejdet med at forbinde kravene. Der skal registreres timer til dokumentation, transport, møder, gentagelser, lægebesøg og genopbygning af overblik samt de familie- og arbejdsopgaver, der fortrænges. Den samlede byrde kan ikke udledes af én myndigheds kalender.

6. Årelang udsættelse og livet mellem to virkningstab

6.1 Konsekvensen ophører ikke med mødet

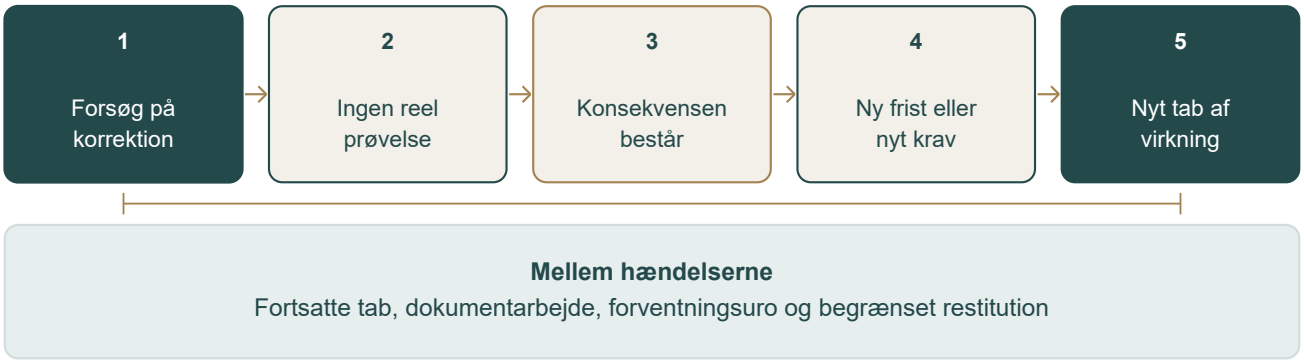
Et myndighedsmøde kan slutte klokken 12, mens dets konsekvenser fortsætter døgnet rundt. En manglende afklaring kan præge bolig, indkomst og familiekontakt. En bestridt beskrivelse kan fortsat blive anvendt. Et barn vokser videre, mens forælderen venter på en ny prøvelse.

Projekt Paulus betegner dette som fortsat konsekvensbelastning: Den belastende virkning vedligeholdes af situationens bestående forhold, selv i perioder uden direkte kontakt. Betegnelsen gør det muligt at skelne mellem fravær af nye henvendelser og faktisk aflastning.

6.2 Fortid, nutid og fremtid kan belaste samtidig

Brosschot, Gerin og Thayers hypotese om vedvarende kognitiv bearbejdning beskriver, hvordan bekymring og grublen kan forlænge belastningsreaktioner før og efter en hændelse. Ottaviani og kollegers metaanalyse finder sammenhænge med blandt andet puls, blodtryk, kortisol og lavere hjertefrekvensvariabilitet. [18, 19]

I et årelangt forløb kan personen samtidig bearbejde den sidste utilstrækkelige prøvelse, leve med dens aktuelle konsekvenser og forberede den næste. Bekymringen kan være rettet mod konkrete frister og risici. Det skal undersøges, hvad der faktisk fortsat er uafklaret og truet, før tankerne alene beskrives som et individuelt problem.

Figur 1. Projekt Paulus' forklaringsmodel for tiden mellem to virkningstab. Modellen sammenfatter mekanismer fra belastnings- og restitutionsforskningen. Den er ikke en måling af et bestemt menneskes stressniveau. [17, 18, 19, 40]

6.3 Gentagelse kan reducere mulighed for restitution

McEwens allostatiske perspektiv beskriver omkostninger ved gentagen eller utilstrækkeligt afsluttet fysiologisk tilpasning. Belastningens varighed og kroppens mulighed for at vende tilbage er centrale. Der kan være tale om ændrede reguleringsmønstre; kronisk stress er ikke ensbetydende med et konstant forhøjet kortisolniveau. [17, 39]

Projekt Paulus' slutning er, at en ny indkaldelse, frist eller afgørelse kan indtræffe, før søvn, overblik, økonomi og hverdagsfunktion er genoprettet. Dermed mødes næste krav med færre ressourcer. Årelanghed er i den analyse en mulig ophobning af belastning og tab, ikke blot mange kalenderdage.

6.4 Uvished kan blive en vedvarende ramme

Brosschot, Verkuil og Thayers Generalized Unsafety Theory of Stress fremhæver betydningen af manglende oplevet sikkerhed for fortsat stressaktivering, også uden en umiddelbar hændelse. Det er en teoretisk model, som her bruges til at formulere et undersøgelsesspørgsmål: Hvilke konkrete tegn på sikkerhed, afklaring og afslutning mangler i forløbet? [40]

Et løfte om svar uden en troværdig tidsplan kan efterlade personen i beredskab. En konkret og overholdt aftale om næste skridt kan derimod skabe forudsigelighed, selv om sagen endnu ikke er afgjort. Den administrative rytme bliver dermed relevant for hverdagslivets planlægning og mulighed for hvile.

6.5 Håb kan kræve stadig mere arbejde

Når et udfald angår børn, helbred eller eksistensgrundlag, kan personen vanskeligt opgive forsøget på korrektion. Hvert nyt klageled kan udløse en ny investering af tid og håb. Hvis det igen viderefører den bestridte forudsætning uden selvstændig prøvelse, består både tabet og arbejdet med at forsøge igen.

Dette er Projekt Paulus' anvendelse af ressourceperspektivet. Det forklarer, hvorfor vedholdenhed og udmattelse kan eksistere samtidig, og hvorfor en vurdering af belastningen skal medtage det arbejde, der investeres i gentagne, resultatløse korrektionsforsøg. [10]

7. Psykiske og kognitive konsekvenser

7.1 Vedvarende alarm og forventningsuro

En mulig følge er stærk opmærksomhed på meddelelser, deadlines og tegn på nye negative konsekvenser. Personen kan få vanskeligt ved at slippe sagen mentalt. Forskningen i vedvarende kognitiv bearbejdning understøtter, at denne optagethed kan være forbundet med fysiologisk aktivering ud over selve hændelsen. [18, 19]

I en konkret vurdering skal alarmens genstand beskrives præcist: Hvilken rettighed, relation eller livsbetingelse opleves truet? Er truslen ophørt? Hvem kan afklare den? En generel besked om at tænke mindre på sagen genopretter ikke i sig selv den manglende sikkerhed.

7.2 Udmattelse, nedtrykthed og svækket fremtidsorientering

Når vedvarende indsats ikke fører til håndterbarhed, kan personen opleve håbløshed, lav energi og faldende interesse for aktiviteter. Kontrolforskningen og ressourceperspektivet belyser forskellige led i denne udvikling. De giver ikke grundlag for at fastslå, at alle reagerer ens, men de gør det fagligt nødvendigt at undersøge, om betingelserne for at kunne påvirke livet er blevet indsnævret. [7, 10]

Tab af livsindhold kan både være en følge af psykisk belastning og et konkret tab: Man har ikke længere råd, tid, kontaktmulighed eller helbred til de aktiviteter, der tidligere bar livet. Disse to forhold skal opgøres hver for sig. Ellers risikerer materielle og relationelle tab at forsvinde ind i en beskrivelse af personens sindstilstand.

7.3 Svækket koncentration og overblik

Arnsten gennemgår, hvordan ukontrollerbar stress kan svække præfrontale funktioner, herunder arbejdshukommelse og fleksibel regulering. Den gennemgåede forskning omfatter både menneske- og dyrestudier; fund om strukturelle ændringer kan ikke uden videre overføres til en bestemt borger. [20]

Den relevante konsekvens i et sagsforløb er, at belastning kan gøre netop de opgaver sværere, som processen kræver: at holde mange dokumenter i hovedet, prioritere, svare præcist og skifte mellem perspektiver. Hvis funktionsfaldet bliver tydeligt under forløbet, skal tidslinjen undersøges. En vurdering af personen bør ikke springe over den belastning, der gik forud.

7.4 Selvtvivl, troværdighedstab og identitetsbelastning

Ved vedvarende tilsidesættelse af ens viden kan man begynde at tvivle på sin forståelse eller på muligheden for overhovedet at formidle den. Fricker og Sweet belyser skaden på personens position som vidende og troværdig. [12, 13]

Den institutionelle skade kan samtidig være objektiv: Andre læser personen gennem en bestridt beskrivelse. Derfor må undersøgelsen omfatte både personens oplevelse og beskrivelsens faktiske udbredelse. Genopretning kan kræve rettelse og videreformidling af korrektionen, så den også når de senere beslutninger.

7.5 Tilbagetrækning eller intensiveret aktivitet

Afmagt kan vise sig som mindre aktivitet, men i Projekt Paulus' model kan den også ledsages af mere dokumentation, hyppige rykkere og gentagen forklaring. Den ekstra aktivitet kan være et forsøg på at opretholde en nødvendig korrektionsmulighed. Adfærden skal derfor vurderes i forhold til dens funktion og det forløb, den indgår i. [1, 2]

En cirkulær forklaring opstår, hvis gentagne ubesvarede indsigelser fører til gentagne henvendelser, hvorefter gentagelsen alene bruges som grund til ikke at undersøge indsigelsen. Det er et muligt dokumentationsmønster, som skal efterprøves gennem de konkrete henvendelser og svar.

7.6 Klinisk vurdering og alvorlig risiko

Symptomer som søvnforstyrrelser, angst, nedtrykthed, påtrængende erindringer og funktionsfald kan gøre en klinisk vurdering nødvendig. Diagnoser afgøres efter deres egne kriterier. PTSD og kompleks PTSD forudsætter blandt andet en kvalificerende, ekstremt truende eller rædselsvækkende hændelse eller hændelsesrække samt bestemte symptom- og funktionskrav. Varighed af myndighedskontakt fastlægger ikke diagnosen. [33]

Denne præcision ændrer ikke alvoren af dokumenteret lidelse. Funktionsfald og risiko kræver opmærksomhed, også når der ikke er stillet en bestemt diagnose. Klinisk støtte må samtidig forholde sig til eventuelle fortsatte belastninger, så behandlingen ikke forventes at skabe sikkerhed, som personens faktiske livsbetingelser vedbliver at underminere.

8. Kropslige konsekvenser og gensidig forstærkning

8.1 Fra belastning til fysiologisk regulering

Psykisk belastning kan påvirke autonome og neuroendokrine processer og derigennem flere organsystemer. O'Connor, Thayer og Vedharas oversigt beskriver både direkte biologiske veje og indirekte veje gennem ændret søvn og andre sundhedsrelaterede handlinger. McEwens arbejde forklarer, hvordan de systemer, der hjælper kroppen gennem en belastning, også kan medføre omkostninger ved langvarig eller utilstrækkeligt reguleret aktivering. [17, 39]

Det fysiologiske led gør det fagligt utilstrækkeligt at beskrive vedvarende afmagt som en rent administrativ irritation. Den relevante vurdering skal omfatte varighed, gentagelser, restitution, symptomer og funktion. Samtidig kræver nye eller forværrede fysiske symptomer relevant sundhedsfaglig undersøgelse; en belastningsforklaring kan ikke alene fastlægge deres årsag.

8.2 Søvn og følelsesmæssig funktion

Kim og Dimsdales oversigt over 63 artikler fandt, at eksperimentel psykosocial stress forholdsvis konsekvent var forbundet med dårligere søvneffektivitet og flere opvågninger. Resultaterne for naturligt forekommende belastninger var mere begrænsede. [21]

Palmer og kollegers metaanalyse fra 2024 omfattede 154 eksperimentelle studier med 5.717 deltagere. Søvnreduktion medførte blandt andet mindre positiv affekt og flere angstsymptomer; fundene for depressive symptomer og negativ affekt varierede med typen af søvntab. [22]

Det giver støtte til en mulig forstærkningskæde: belastning kan forstyrre søvn, og søvntab kan igen gøre følelsesmæssig funktion vanskeligere. Kædens konkrete betydning må undersøges med søvnhistorik,

funktionsbeskrivelse og relevant klinisk vurdering. Den forklarer, hvorfor en senere sagsdag kan begynde med mindre overskud end den foregående.

8.3 Kredsløb og langvarig belastning

Ottaviani og kollegers metaanalyse forbinder vedvarende bekymring og grublen med ændringer i kredsløbs- og reguleringsmål. Sådanne mål er relevante mekanismer og er ikke i sig selv en diagnose. [19]

Kivimäki og kollegers analyse omfattede 197.473 erhvervsaktive fra 13 europæiske kohorter. Job strain, defineret gennem høje krav og lav indflydelse, var forbundet med øget forekomst af koronar hjertesygdom. Studiet omhandler arbejde og er observationsbaseret. Det dokumenterer ikke et bestemt risikotal for myndighedskontakt. [25]

Den holdbare slutning er, at vedvarende krav under lav kontrol har helbredsmæssig relevans, og at mulige kredsløbsfølger skal indgå i en samlet vurdering. Der kan ikke udledes, at et bestemt hjerteproblem hos en bestemt borger skyldes myndigheden, alene fordi borgeren har været belastet.

8.4 Immunfunktion og inflammation

Segerstrom og Millers metaanalyse af mere end 300 empiriske artikler fandt forskellige immunologiske mønstre ved forskellige former for stress. Kroniske belastninger var forbundet med svækkelse af både cellulære og humorale mål. Det taler imod at bruge én enkel formulering om, at stress altid påvirker immunforsvaret på samme måde. [23]

Cohen og kolleger undersøgte i to virusudsættelsesstudier henholdsvis 276 og 79 voksne. Langvarige truende belastninger var forbundet med nedsat følsomhed over for glukokortikoiders regulering og med forhold, der havde betydning for forkølelsessygdom og lokale inflammationsreaktioner. Den forudgående livsbelastning var ikke randomiseret. [24]

Forskningsfundene underbygger biologisk plausible forbindelser mellem langvarig belastning og kropslig sygdomsrisiko. De dokumenterer ikke alle sygdomme eller en entydig årsag i en enkeltsag. Det konkrete spørgsmål er, om dokumenteret belastning kan have bidraget til eller forværret den undersøgte helbredstilstand.

8.5 Smerter og nedsat restitution

Finan, Goodin og Smith gennemgår prospektive og eksperimentelle undersøgelser af søvn og smerte. Et gennemgående fund er, at søvnproblemer kan forudsige nye eller forværrede smerter, og at søvnforstyrrelse kan påvirke processer, som bidrager til smerteregulering. [26]

Dette giver en konkret vej, hvor et vedvarende belastningsforløb kan forværre et eksisterende smerteproblem: dårligere søvn, mindre restitution og vanskeligere håndtering af hverdagskrav. Det indebærer ikke, at smerten er indbildt, eller at en eksisterende fysisk lidelse alene skyldes psykiske forhold. Den underliggende sygdom og belastningens mulige forværrende betydning må undersøges samtidigt.

8.6 Funktionsfald kan skabe nye belastninger

Når søvn, koncentration eller smerter forværres, kan arbejde, motion, måltider, sociale relationer og praktiske opgaver blive sværere. Ressourcetabet kan derefter skabe nye krav og mindre plads til restitution. Dette er en syntese af søvn-, smerte-, stress- og ressourceforskningen. [10, 20, 21, 22, 26, 39]

Opgørelsen skal derfor følge funktion over tid: Hvad kunne personen før? Hvad kunne personen efter bestemte hændelser? Hvilke muligheder blev faktisk forringet? En samlet beskrivelse skal medtage både symptomer og det liv, symptomerne og de bestående myndighedskonsekvenser fortrænger.

9. Familieliv, kontakt til børn og uerstattelig tid

9.1 En truet relation kan belaste på flere niveauer

Når en sag berører kontakten til et barn, står både en relation, en omsorgsrolle og en fremtid på spil. Tabet kan vedrøre hverdagens handlinger: at trøste, følge udvikling, hjælpe, fejre, være til stede og blive kendt af barnet gennem gentagen kontakt. Disse tab kan fortsætte, selv om den formelle prøvelse endnu er åben.

Det er nødvendigt at registrere barnets og forælderens situation hver for sig. Et barns behov og erfaringer kan ikke udledes af den voksnes belastning, ligesom en voksens tab ikke forsvinder fra analysen, fordi sagen også vedrører et barn. En konkret undersøgelse skal identificere, hvilke relationer og kontaktmuligheder der faktisk påvirkes.

9.2 Pauline Boss: tab uden en klar afslutning

Boss' begreb om tvetydigt tab belyser situationer, hvor et menneske er fraværende på én måde, men stadig nærværende på en anden, og hvor sorgen mangler en entydig afslutning. Hendes oprindelige arbejde omfatter forskellige former for uafklaret tab. [27]

Projekt Paulus anvender perspektivet på langvarig uvished om samvær og genoptagelse af kontakt. Barnet kan være i live og dybt nærværende i forælderens tanker, mens muligheden for et almindeligt familieliv er begrænset eller uafklaret. Håb, sorg og forberedelse til næste prøvelse kan dermed eksistere samtidig. Denne anvendelse skal knyttes til den konkrete families forhold.

9.3 Relationer som beskyttelse mod stress

Hostinar, Sullivan og Gunnar gennemgår forskning i social buffering: nære relationers mulighed for at dæmpe stressreaktioner gennem udviklingen. Arbejdet integrerer menneske- og dyrestudier og fremhæver betydningen af relationel regulering. [28]

Den institutionelle konsekvens er et dobbelt undersøgelsesspørgsmål. Forløbet kan tilføre en belastning, samtidig med at mulighederne for at søge tryghed i en betydningsfuld relation indsnævres. Det skal undersøges konkret, hvilke kontakter der virker tryghedsskabende for barnet og den voksne, og hvilke følger ændringerne har. En generel antagelse om relationens kvalitet kan ikke træde i stedet for denne undersøgelse.

9.4 Direkte forskning i psykisk helbred efter tab af omsorg

Wall-Wieler og kollegers registerbaserede kohortestudie sammenlignede 5.792 mødre, hvis barn var taget i offentlig omsorg, med 1.143 mødre, der havde mistet et barn ved dødsfald. Gruppen med tab af omsorg havde efterfølgende højere justerede rater af blandt andet registreret depression og angst samt brug af psykiatriske sundhedsydelser. [29]

Studiet dokumenterer en alvorlig sammenhæng i de undersøgte grupper. Det er observationsforskning og fastslår ikke, at selve indgrebet alene forårsagede forskellene. Det kan heller ikke bruges til at rangordne sorg eller beregne en dansk fars individuelle risiko. Dets betydning er, at tab af omsorg og den efterfølgende situation er et væsentligt sundhedsfagligt opmærksomhedspunkt, som ikke kan reduceres til almindelig utilfredshed.

9.5 Alvorlig psykisk risiko skal undersøges aktivt

I et andet kohortestudie fandt Wall-Wieler og kolleger højere rater af selvmordsforsøg og selvmordsdødsfald blandt mødre med et barn taget i omsorg sammenlignet både med biologiske søstre og med mødre, som modtog børnebeskyttelsesydelser uden dette udfald. Forfatterne anbefalede opmærksomhed på mental sundhed og selvmordsadfærd. [30]

Undersøgelsen er ikke bevis for, at et konkret myndighedsforløb har forårsaget en bestemt hændelse. Den er et stærkt argument for, at psykisk risiko i sådanne situationer skal tages alvorligt og undersøges rettidigt. Helbredsstøtte og beskyttelse mod unødigt fortsat belastning bør indgå i planlægningen af forløbet.

9.6 Familiens tid kan ikke sættes på pause

Når et forløb varer i årevis, kan relationelle muligheder gå tabt, mens sagen behandles. Et barns alder, skolegang og tilknytningshistorie udvikler sig. En senere afgørelse kan ændre den fremtidige adgang til kontakt, men kan ikke automatisk genskabe de konkrete fælles erfaringer, der ikke fandt sted.

EMD's vejledning om artikel 8 sammenfatter praksis om den særlige betydning af hurtig og omhyggelig behandling i sager om børn og familierelationer. Tidsforløb kan påvirke forholdet mellem barn og forælder. [36]

Projekt Paulus' krav er derfor, at tidens mulige skadevirkning vurderes selvstændigt. Et forløb bør ikke alene måles på, om en afgørelse til sidst kan træffes. Det skal også undersøges, hvilke værdifulde muligheder der forsvinder undervejs, og hvilke lovlige, konkrete skridt der kan beskytte dem nu.

10. Offentlig sagsbehandling som selvstændigt belastningsfelt

10.1 Forskning i revurdering af offentlige ydelser

Barr og kolleger undersøgte udviklingen i 149 engelske lokalområder under revurderinger af retten til en handicaprelateret ydelse i 2010-2013. Højere aktivitet i revurderingerne var forbundet med en mere negativ udvikling i selvmord, selvrapporterede psykiske problemer og ordination af antidepressiv medicin efter de anvendte justeringer. [31]

Studiet er økologisk: Det analyserer områders udvikling og forbinder ikke hver enkelt revurderet person direkte med et bestemt helbredsudfald. Det kan derfor ikke overføres til et individuelt årsagsbevis. Dets bidrag er, at offentlig vurderingspraksis kan undersøges som en mulig sundhedsmæssig belastningsfaktor, frem for at alle konsekvenser på forhånd placeres uden for sagsbehandlingen.

10.2 Når livsindhold bliver betinget af sagens afklaring

Årelang uvished kan gøre det vanskeligt at planlægge arbejde, uddannelse, bolig, relationer og forpligtelser. Personen kan udskyde almindelige livsvalg for at bevare ressourcer til næste proces eller undgå at svække sin retsstilling. Der kan dermed opstå et særskilt tab af deltagelse, som ikke beskrives tilstrækkeligt med en symptomliste.

Projekt Paulus anvender Frankls og ressourceforskningens perspektiver til at gøre denne forskydning synlig: Sagen kan fortrænge de aktiviteter og relationer, som ellers giver livet mening og modstandskraft. Den konkrete opgørelse bør omfatte mistede muligheder, faktiske udgifter, fravalg og de perioder, hvor livet reelt har været organiseret omkring en uafklaret myndighedsproces. [3, 4, 10]

10.3 Senere funktionsfald må ikke skjule forløbets bidrag

Når en person efter lang tid fremtræder udmattet, mistroisk eller mindre velfungerende, er årsagsrækkefølgen afgørende. Det skal undersøges, hvilke vanskeligheder der forelå ved begyndelsen, hvilke belastninger der senere blev tilført, og hvilke funktioner der ændrede sig efter bestemte hændelser.

Et dokumenteret funktionsfald kan indgå i vurderingen af behovet for hjælp. Det kan ikke uden selvstændigt grundlag føres baglæns som bevis for, at personen fra begyndelsen var årsagen til de dokumenterede fejl. Stress- og søvnforskningen gør det nødvendigt at holde denne kausalitetsprøvelse åben. [20, 21, 22]

11. Retlig betydning, ansvar og konkrete krav

Dette afsnit opstiller betingede argumenter til anvendelse på dokumenterede forløb. Der træffes ingen konklusion om, at en bestemt myndighed eller domstol har begået en bestemt overtrædelse. En myndigheds udsagn skal kontrolleres mod originalmaterialet, og retsreglernes betingelser skal prøves enkeltvis.

11.1 Reel undersøgelse af væsentlige oplysninger

Konklusion: Hvis væsentlige korrektioner ikke undersøges, kan selve sagens oplysning være mangelfuld. Beviset skal bestå af myndighedens konkrete udsagn, det originale modstående dokument, den daterede indsigelse og myndighedens efterfølgende behandling. Uoverensstemmelsen skal beskrives præcist, eksempelvis at et dateret dokument modsiger en faktisk præmis, som fortsat gentages.

Det retlige udgangspunkt er officialprincippets krav til sagens oplysning. Begrundelseskravene i forvaltningslovens §§ 22-24 kan efter deres anvendelsesområde være relevante for redegørelsen for retsgrundlag, faktiske omstændigheder og hovedhensyn. [37, 38]

Hvis myndigheden undlader den nødvendige undersøgelse eller ikke begrunder sin stillingtagen til et afgørende forhold tilstrækkeligt, skal afvigelsens betydning for resultatet vurderes. Ansvarsspørgsmålet skal knyttes til de konkrete opgaver og den dokumenterede viden. Kravet er selvstændig prøvelse, en begrundet stillingtagen og stillingtagen til genoptagelse og ændring, når betingelserne herfor er opfyldt.

11.2 Korrektion og videre brug af personoplysninger

Konklusion: En urigtig personoplysning bør ikke fortsætte som ubestridt forudsætning, blot fordi den allerede er journaliseret eller delt. Beviset skal vise den konkrete oplysning, originalgrundlaget, påvist urigtighed eller ufuldstændighed og senere anvendelser.

GDPR artikel 5, stk. 1, litra d, fastsætter et rigtighedsprincip; artikel 16 vedrører berigtigelse og fuldstændiggørelse. Artikel 18, stk. 1, litra a, vedrører begrænsning, når rigtigheden bestrides, i den periode hvor den dataansvarlige kan kontrollere den. Artikel 19 vedrører underretning af modtagere med de angivne undtagelser. Reglernes anvendelsesområde og eventuelle begrænsninger skal prøves konkret. [35]

En faglig vurdering og dens faktiske forudsætninger skal identificeres hver for sig. Kravet er en begrundet afgørelse om den konkrete berigtigelse eller fuldstændiggørelse, relevant stillingtagen til begrænsning og nødvendige meddelelser til modtagere. Hvis urigtige oplysninger har påvirket senere afgørelser, skal disse følger også undersøges. Den dataansvarlige skal identificeres.

11.3 Tid, familieliv og forebyggelse af fortsat tab

Konklusion: Tidens konkrete konsekvenser for børn og familierelationer skal indgå i vurderingen af sagsforløbet. Beviset skal vise perioder uden afklaring, kontaktens faktiske omfang, begrundelserne for udsættelser og tabte muligheder. Den mulige skade kan ligge i selve perioden, selv om en senere afgørelse ændrer fremtiden.

God forvaltningsskik kræver behandling inden for rimelig tid og relevant underretning ved forsinkelse. Artikel 8's beskyttelse af familieliv indebærer efter den relevante praksis krav til proces og myndigheders indsats, hvor tidsforløbet kan skade familierelationer. Barnets konkrete bedste og den relevante sagsretlige ramme skal prøves. [34, 36]

Hvis en myndighed undlader nødvendig fremdrift eller lader et påvist relationstab fortsætte uden tilstrækkelig vurdering, skal afvigelsens betydning og den ansvarlige aktørs handlemuligheder undersøges. Kravet er en konkret tidsplan, begrundelse for udestående skridt, rettidig prøvelse og vurdering af lovlige tiltag, der kan begrænse fortsat tab.

11.4 Helbredsskade og erstatningsmæssig vurdering

Dokumenteret sygdom eller funktionsfald og dokumenterede sagsfejl er to nødvendige undersøgelsesspor. For at rejse et konkret erstatningskrav må den relevante ansvarsregel, ansvarsgrundlag, årsagsforbindelse, påregnelighed og tab prøves. Denne redegørelses generelle forskning kan understøtte en mekanismeforklaring, men erstatter ikke det individuelle bevis.

Det konkrete materiale bør omfatte journaler før, under og efter forløbet, samtidige symptombeskrivelser, oplysninger om belastningernes varighed, myndighedens kendskab og dokumentation af økonomiske og funktionelle følger. Spørgsmålet om forværring af en eksisterende lidelse skal undersøges udtrykkeligt. Et allerede sårbart helbred kan gøre belastningens faktiske betydning større og fritager ikke analysen for at prøve den.

12. Dokumentationsmodel og beviskæde

12.1 Fra generel viden til et konkret forløb

For hvert afgørende punkt anbefaler Projekt Paulus en kæde med følgende led: konklusion; myndighedens eller dommens konkrete udsagn; originalt bevis; uoverensstemmelse eller mangel; relevant regel; handling eller undladelse; juridisk afvigelse; resultatmæssig betydning; ansvar; konkret retsfølge eller krav.

Beviset for en belastningsmekanisme bygges samtidig som en tidslinje: den dokumenterede hændelse, den fortsatte livskonsekvens, de samtidige reaktioner, senere kliniske eller funktionelle fund og den konkrete begrundelse for forbindelsen mellem dem. Forskning anvendes til at belyse forbindelsen; den tilføjer ikke manglende hændelser til tidslinjen.

12.2 Det materiale, der bør indsamles

- Originale afgørelser, journalnotater, erklæringer og breve med dato, ophav og eventuelle senere versioner.
- Borgerens indsigelser og bilag sammenholdt med de svar, hvor de burde have været behandlet.
- Et register over bestridte oplysninger, deres første kilde og hver senere gengivelse.

- En tidslinje over ventetid, frister, møder, gentagelser og perioder uden afklaring.
- Dokumentation for familiekontakt, aflyst eller udeblevet samvær og relevante ændringer i barnets og forælderens situation.
- Helbreds- og funktionsoplysninger før og under forløbet, inklusive søvn, smerter, arbejdsfunktion og behandlingsbehov.
- Opgørelse af udgifter, tidsforbrug, indkomsttab og fortrængte hverdagsaktiviteter.
- Dokumentation for, hvornår de relevante aktører fik viden om fejl, belastning og behov for handling.

12.3 Hvad skal holdes åbent for undersøgelse?

Følgende er hypoteser, indtil et konkret materiale understøtter dem: at en bestemt oplysning er recirkuleret uden uafhængig prøvelse; at reaktionen på forløbet er brugt til at diskreditere et korrektionsforsøg; at en konkret sygdom eller forværring kan tilskrives forløbet; og at bestemte aktører havde viden og handlemulighed på et givent tidspunkt.

Usikkerheden skal lokaliseres til det enkelte led. Hvis eksempelvis sygdommens præcise årsagsandel ikke kan fastlægges, ændrer det ikke dokumentationen for, at et bestemt originalt dokument blev udeladt, eller at en bestemt kontaktmulighed gik tabt.

12.4 Kontrol mod primærmaterialet

Hver afgørende faktisk påstand skal kunne følges tilbage til en identificeret kilde. Flere tekster med samme oprindelse skal markeres som én kildekæde. Der skal skelnes mellem observerede forhold, borgerens egne oplysninger, faglige fortolkninger og juridiske vurderinger. Et resumé må ikke tillægges større sikkerhed end det originalmateriale, det gengiver.

Den foreliggende redegørelse omhandler et generelt problemfelt. Dokumenterede fejl i en bestemt sag skal derfor identificeres gennem det konkrete primærmateriale og ovenstående undersøgelse. De kan ikke udledes alene af de generelle teorier.

13. Projekt Paulus' krav om genoprettelse

13.1 Stands den fortsatte belastningskilde

Påviste urigtige forudsætninger, ubehandlede væsentlige oplysninger og skadelig stilstand skal mødes med konkret handling, placeret ansvar og en efterprøvbar tidsplan. Muligheder for at begrænse fortsatte helbreds- og relationstab skal vurderes inden for den relevante lovgivning.

13.2 Gør korrektion synlig og virksom

Borgeren bør kunne se, hvilke indsigelser der er prøvet, hvilket materiale der er anvendt, og hvad der ændres. Genoprettelsen skal også omfatte senere vurderinger, hvor den dokumenterede fejl fortsat har betydning.

13.3 Tilrettelæg kontakten, så restitution bliver mulig

Projekt Paulus anbefaler klare kontaktveje, koordinerede krav, brugbare tidsangivelser og færre unødige gentagelser. Støtte til dokumentoverblik, repræsentation og deltagelse kan være nødvendig. Forslagene skal omsættes under den enkelte sags retlige ramme.

13.4 Beskyt livsindhold og familierelationer undervejs

Følger for helbred, økonomi og familieliv må ikke forsvinde mellem myndighedsområderne. Ved børn skal kontakt, tryghed, kontinuitet og udvikling undersøges konkret og rettidigt, mens mulighederne stadig kan beskyttes.

13.5 De stærkeste holdbare anbringender i prioriteret rækkefølge

- Først: Påvis den konkrete blokerede virkning. Knyt en relevant handling og dens originale dokumentation til den undersøgelse, korrektion eller handling, der udeblev.
- Dernæst: Dokumentér tvangen eller afhængigheden. Vis, hvilke væsentlige interesser personen ikke kunne beskytte ved blot at forlade relationen.
- Dernæst: Dokumentér varigheden og livet mellem hændelserne. Opgør bestående konsekvenser, gentagen indsats og manglende restitution.
- Dernæst: Dokumentér det menneskelige tab. Adskil helbred, funktion, økonomi, familiekontakt og mistede muligheder, og forbind hvert led med samtidige kilder.
- Dernæst: Knyt ansvar til viden og handlemulighed. Identificér, hvem der kendte forholdene, hvilken opgave vedkommende havde, og hvad der konkret blev gjort eller undladt.
- Endelig: Formulér et virksomt krav. Angiv den rettelse, prøvelse, fremdrift, skadebegrænsning eller genopretning, som kan ændre situationen.

Menneskets værdighed består, også når dets handlemuligheder bliver indsnævret. Den institutionelle opgave er at give relevante oplysninger, begrundede indsigelser og dokumenterede behov en reel vej til handling. Genoprettelsen skal kunne mærkes i det liv, som forløbet har påvirket.

Ole Bakkestrøm
Projektleder, Projekt Paulus
17. oktober 2026
Ex officio et ex conscientia.

14. Kilder og noter

Numrene svarer til henvisningerne i teksten. Digitale kilder er konsulteret 17. oktober 2026. DOI og links gør originalerne identificerbare; enkelte forlag kan kræve adgang til fuldtekst. Kildenoterne angiver, hvad den enkelte kilde bruges til.

[1] Bakkestrøm, O. & Kristensen, R. S. (2026). Hvidbog om systemisk afmagt og institutionel gaslighting. Psykologfaglig, juridisk og menneskeretlig hvidbog. Projekt Paulus / Center for Naturnær Menneskelig Udvikling, juni 2026, 59 sider.

Primærkilde til fælles begreber, ophav og analysemodel. Den af bestilleren vedhæftede udgave er anvendt; især forordet s. 2-3, metodeafsnittet, del II s. 13-19 og del III-IV. Hvidbogen er teoriudviklende og dokumentanalytisk, ikke en samlet empirisk validering af NMU.
Åbn kilde / permanent identifikation

[2] Bakkestrøm, O. (udateret). Resonans og tab af virkning. En pædagogisk artikel om resonans, tab af virkning og systemisk afmagt. 8 sider. Forfatterens PDF-eksemplar, konsulteret 17. oktober 2026.

Primærkilde til Bakkestrøms pædagogiske konkretisering af NMU. S. 1-3 om ophav og virkningsbegrebet; s. 4-8 om myndighedskontakt, korrektionslukning og genoprettelse. Dokumentet angiver ikke en udgivelsesdato.

[3] Frankl, V. E. (1950; engelsk oversættelse 2021, revideret 2026). Ten Theses about the Person. Gengivet af Viktor Frankl Institut med kildeangivelse til Der Wille zum Sinn, Hogrefe 2016.

Originaltekst. Især tese 4 om værdighed uafhængigt af nytte og tese 5 om mening og ansvar. Filosofisk menneskesyn; anvendes ikke som empirisk dokumentation for sygdom.
Åbn kilde / permanent identifikation

[4] Frankl, V. E. (1992). Man's Search for Meaning: An Introduction to Logotherapy. 4. udgave. Boston: Beacon Press. Især s. 106-108 og 117-118. ISBN 0-8070-1426-5.

Originaltekst i digital gengivelse af den identificerede Beacon-udgave. Afsnittene Existential Frustration / Noogenic Neuroses og The Meaning of Suffering er kontrolleret. Om eksistentiel lidelse og fjernelse af undgåelig lidelses årsag.

[5] Leont'ev, A. N. (1978). Activity, Consciousness, and Personality. Oversat af Marie J. Hall. Prentice-Hall. Digital originaltekst i Leontjev-arkivet.

Virksomhedsteori. Især kapitel 3 om virksomhedens struktur og kapitel 5 om virksomhed og personlighed. Anvendelsen på blokeret myndighedskorrektion er redegørelsens egen.
Åbn kilde / permanent identifikation

[6] Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. Psychological Review, 84(2), 191-215. DOI: 10.1037/0033-295X.84.2.191.

Original teoriartikel. S. 193 og figur 1 skelner mellem efficacy expectations og outcome expectations. Institutionelle korrektionsmuligheder behandles her som en særskilt anvendelse af skellet.
Åbn kilde / permanent identifikation

[7] Maier, S. F. & Seligman, M. E. P. (2016). Learned Helplessness at Fifty: Insights from Neuroscience. Psychological Review, 123(4), 349-367. DOI: 10.1037/rev0000033.

De oprindelige teoriudvikleres genvurdering af kontrol og hjælpeløshed, herunder korrektion af den tidlige læringsforklaring. En væsentlig del af det mekanistiske grundlag er dyreforsøg.
Åbn kilde / permanent identifikation

[8] Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). The What and Why of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. Psychological Inquiry, 11(4), 227-268. DOI: 10.1207/S15327965PLI1104_01.

Original teoriartikel om autonomi, kompetence og tilhørsforhold samt sammenhænge med motivation og trivsel.
Åbn kilde / permanent identifikation

[9] Lazarus, R. S. & Folkman, S. (1984). Stress, Appraisal, and Coping. New York: Springer Publishing Company. ISBN 9780826141903.

Oprindeligt hovedværk om vurdering af, hvad der står på spil, og muligheder for at håndtere krav. Anvendes som teori om person-omverden-forholdet.
Åbn kilde / permanent identifikation

[10] Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. American Psychologist, 44(3), 513-524. DOI: 10.1037/0003-066X.44.3.513.

Original teoriartikel om faktiske og truede ressourcetab samt utilstrækkeligt udbytte af ressourceinvestering. Bruges til analyse af tab og indsats gennem et forløb.
Åbn kilde / permanent identifikation

[11] Rosa, H. (2020). Beethoven, the Sailor, the Boy and the Nazi. A reply to my critics. Journal of Political Power, 13(3). DOI: 10.1080/2158379X.2020.1831057.

Teoriudviklerens egen præcisering af resonans som relation med berøring, self-efficacy, transformation og ukontrollerbarhed. Anvendes filosofisk og sociologisk.
Åbn kilde / permanent identifikation

[12] Fricker, M. (2007). Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing. Oxford University Press. DOI: 10.1093/acprof:oso/9780198237907.001.0001.

Oprindeligt hovedværk om troværdighedsuret og fortolkningsuret. Begreberne anvendes med respekt for Frickers krav om henholdsvis fordomsbaseret troværdighedstab og strukturel fortolkningsulighed.
Åbn kilde / permanent identifikation

[13] Sweet, P. L. (2019). The Sociology of Gaslighting. American Sociological Review, 84(5), 851-875. DOI: 10.1177/0003122419874843.

Original empirisk og teoretisk artikel med udgangspunkt i vold i nære relationer. Belyser brugen af strukturel og institutionel ulighed; beviser ikke i sig selv gaslighting i offentlige sager.
Åbn kilde / permanent identifikation

[14] Smith, C. P. & Freyd, J. J. (2014). Institutional betrayal. American Psychologist, 69(6). DOI: 10.1037/a0037564.

Teori- og forskningsoversigt fra begrebets udviklere om institutioner, som skader mennesker, der er afhængige af dem for sikkerhed og trivsel.
Åbn kilde / permanent identifikation

[15] Haslam, N. (2006). Dehumanization: An integrative review. Personality and Social Psychology Review, 10(3), 252-264. DOI: 10.1207/s15327957pspr1003_4.

Original integrerende model, herunder mekanistisk dehumanisering og objektgørelse i almindelige sociale sammenhænge.
Åbn kilde / permanent identifikation

[16] Dickerson, S. S. & Kemeny, M. E. (2004). Acute stressors and cortisol responses: A theoretical integration and synthesis of laboratory research. Psychological Bulletin, 130(3), 355-391. DOI: 10.1037/0033-2909.130.3.355.

Metaanalyse af 208 laboratoriestudier. Om social bedømmelsestrussel, ukontrollerbarhed og hormonelle reaktioner ved akutte belastninger.
Åbn kilde / permanent identifikation

[17] McEwen, B. S. (1998). Protective and Damaging Effects of Stress Mediators. New England Journal of Medicine, 338, 171-179. DOI: 10.1056/NEJM199801153380307.

Centralt originalt teoribidrag og oversigt om allostatisk belastning og omkostninger ved gentagen eller utilstrækkeligt reguleret stressaktivering.
Åbn kilde / permanent identifikation

[18] Brosschot, J. F., Gerin, W. & Thayer, J. F. (2006). The perseverative cognition hypothesis: A review of worry, prolonged stress-related physiological activation, and health. Journal of Psychosomatic Research, 60(2), 113-124. DOI: 10.1016/j.jpsychores.2005.06.074.

Oprindelig hypotese og forskningsoversigt om bekymring og grublen som mulige mekanismer for forlænget fysiologisk aktivering før og efter hændelser.
Åbn kilde / permanent identifikation

[19] Ottaviani, C., Thayer, J. F., Verkuil, B., Lonigro, A., Medea, B., Couyoumdjian, A. & Brosschot, J. F. (2016). Physiological concomitants of perseverative cognition: A systematic review and meta-analysis. Psychological Bulletin, 142(3), 231-259. DOI: 10.1037/bul0000036.

Metaanalyse med både eksperimentelle og korrelationelle studier af kredsløbs-, autonome og endokrine mål. Underbygger mekanismer; måler ikke individuelle sygdomsårsager.
Åbn kilde / permanent identifikation

[20] Arnsten, A. F. T. (2009). Stress signalling pathways that impair prefrontal cortex structure and function. Nature Reviews Neuroscience, 10(6), 410-422. DOI: 10.1038/nrn2648.

Forskningsoversigt over stress og præfrontale funktioner. Omfatter menneske- og dyrestudier; strukturelle fund kan ikke anvendes som diagnose af en konkret person.
Åbn kilde / permanent identifikation

[21] Kim, E.-J. & Dimsdale, J. E. (2007). The effect of psychosocial stress on sleep: A review of polysomnographic evidence. Behavioral Sleep Medicine, 5(4), 256-278. DOI: 10.1080/15402000701557383.

Systematisk oversigt over 63 artikler med objektive søvnmål. Stærkere konsistens for eksperimentel end for flere naturligt forekommende belastningstyper.
Åbn kilde / permanent identifikation

[22] Palmer, C. A., Bower, J. L., Cho, K. W., Clementi, M. A., Lau, S., Oosterhoff, B. & Alfano, C. A. (2024). Sleep loss and emotion: A systematic review and meta-analysis of over 50 years of experimental research. Psychological Bulletin, 150(4), 440-463. DOI: 10.1037/bul0000410.

154 eksperimentelle studier med 5.717 deltagere. Om søvntab, positiv affekt, angst og andre følelsesmæssige udfald; effekter varierer med udfald og søvnmanipulation.
Åbn kilde / permanent identifikation

[23] Segerstrom, S. C. & Miller, G. E. (2004). Psychological stress and the human immune system: A meta-analytic study of 30 years of inquiry. Psychological Bulletin, 130(4), 601-630. DOI: 10.1037/0033-2909.130.4.601.

Metaanalyse af mere end 300 empiriske artikler. Skelner mellem belastningstyper og immunologiske udfald.
Åbn kilde / permanent identifikation

[24] Cohen, S., Janicki-Deverts, D., Doyle, W. J., Miller, G. E., Frank, E., Rabin, B. S. & Turner, R. B. (2012). Chronic stress, glucocorticoid receptor resistance, inflammation, and disease risk. PNAS, 109(16), 5995-5999. DOI: 10.1073/pnas.1118355109.

To virusudsættelsesstudier med henholdsvis 276 og 79 voksne. Livsbelastning er observeret, mens virusudsættelse indgår i forskningsdesignet. Belyser en konkret biologisk mekanisme.
Åbn kilde / permanent identifikation

[25] Kivimäki, M. et al.; IPD-Work Consortium (2012). Job strain as a risk factor for coronary heart disease: A collaborative meta-analysis of individual participant data. The Lancet, 380(9852), 1491-1497. DOI: 10.1016/S0140-6736(12)60994-5.

197.473 erhvervsaktive fra 13 kohorter. Observationsforskning i høje arbejdskrav og lav indflydelse. Overføres ikke som et risikotal for myndighedskontakt.
Åbn kilde / permanent identifikation

[26] Finan, P. H., Goodin, B. R. & Smith, M. T. (2013). The association of sleep and pain: An update and a path forward. The Journal of Pain, 14(12), 1539-1552. DOI: 10.1016/j.jpain.2013.08.007.

Gennemgang af prospektive og eksperimentelle studier om søvn, smerte og mulig retning af påvirkning.
Åbn kilde / permanent identifikation

[27] Boss, P. (1999). Ambiguous Loss: Learning to Live with Unresolved Grief. Harvard University Press. DOI: 10.2307/j.ctvjhzrh4.

Oprindeligt hovedværk om uafklaret eller tvetydigt tab. Anvendelsen på langvarig uvished om familiekontakt er eksplicit angivet som redegørelsens analyse.
Åbn kilde / permanent identifikation

[28] Hostinar, C. E., Sullivan, R. M. & Gunnar, M. R. (2014). Psychobiological mechanisms underlying the social buffering of the hypothalamic-pituitary-adrenocortical axis: A review of animal models and human studies across development. Psychological Bulletin, 140(1), 256-282. DOI: 10.1037/a0032671.

Forskningsoversigt om relationers stressdæmpende funktion gennem udviklingen. Den konkrete relations betydning skal vurderes særskilt.
Åbn kilde / permanent identifikation

[29] Wall-Wieler, E., Roos, L. L., Bolton, J., Brownell, M., Nickel, N. & Chateau, D. (2018; online 2017). Maternal Mental Health after Custody Loss and Death of a Child: A Retrospective Cohort Study Using Linkable Administrative Data. Canadian Journal of Psychiatry, 63(5), 322-328. DOI: 10.1177/0706743717738494.

Registerkohorte fra Manitoba: 5.792 mødre med barn taget i omsorg og 1.143 med et barns dødsfald. Dokumenterer justerede sammenhænge, ikke individuel eller entydig årsag.
Åbn kilde / permanent identifikation

[30] Wall-Wieler, E., Roos, L. L., Brownell, M., Nickel, N., Chateau, D. & Singal, D. (2018; online 2017). Suicide Attempts and Completions among Mothers Whose Children Were Taken into Care by Child Protection Services: A Cohort Study Using Linkable Administrative Data. Canadian Journal of Psychiatry, 63(3), 170-177. DOI: 10.1177/0706743717741058.

Registerkohorte med sammenligning med søstre og mødre, som modtog andre børnebeskyttelsesydelser. Dokumenterer forhøjet observeret risiko og behov for sundhedsfaglig opmærksomhed.
Åbn kilde / permanent identifikation

[31] Barr, B., Taylor-Robinson, D., Stuckler, D., Loopstra, R., Reeves, A. & Whitehead, M. (2016). First, do no harm: Are disability assessments associated with adverse trends in mental health? A longitudinal ecological study. Journal of Epidemiology and Community Health, 70(4), 339-345. DOI: 10.1136/jech-2015-206209.

149 engelske lokalområder, 2010-2013. Områdestudie af revurderinger og psykiske helbredsudfald; fastlægger ikke udfald for hver enkelt revurderet person.
Åbn kilde / permanent identifikation

[32] Moynihan, D., Herd, P. & Harvey, H. (2015). Administrative Burden: Learning, Psychological, and Compliance Costs in Citizen-State Interactions. Journal of Public Administration Research and Theory, 25(1), 43-69. DOI: 10.1093/jopart/muu009.

Centralt teoribidrag om læringsomkostninger, efterlevelsesomkostninger og psykiske omkostninger ved kontakt med staten.
Åbn kilde / permanent identifikation

[33] World Health Organization (2024). Clinical descriptions and diagnostic requirements for ICD-11 mental, behavioural and neurodevelopmental disorders. Genève: WHO. ISBN 9789240077263.

Klinisk klassifikations- og kriteriekilde. Afsnittene om stressrelaterede lidelser, herunder 6B40 PTSD og 6B41 kompleks PTSD. Bruges til diagnostisk præcision, ikke som bevis for en konkret diagnose eller årsag.
Åbn kilde / permanent identifikation

[34] Folketingets Ombudsmand (2026). Myndighedsguiden, overblik #11: Sagsbehandlingstid. Senest opdateret 25. marts 2026.

Retlig vejledning om rimelig sagsbehandlingstid, underretning og fremdrift. God forvaltningsskik adskilles fra eventuelle særlige lovbestemte frister.
Åbn kilde / permanent identifikation

[35] Europa-Parlamentet og Rådet (2016). Forordning (EU) 2016/679, GDPR. Især artikel 5, stk. 1, litra d, artikel 16, artikel 18, stk. 1, litra a, og artikel 19. Officiel dansk tekst i EUR-Lex.

Primær retskilde om rigtighed, berigtigelse, begrænsning og underretning af modtagere. Anvendelsesområde og eventuelle begrænsninger skal prøves konkret.
Åbn kilde / permanent identifikation

[36] European Court of Human Rights (2026). Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights: Right to respect for private and family life, home and correspondence. Opdateret 28. februar 2026.

Officiel praksisoversigt, ikke selvstændig dom. Især del III.B og III.D.3 om proces, tidsforløb og familierelationer; afsnit 350 og 432. Henviser bl.a. til Kuppinger mod Tyskland, 15. januar 2015, § 137, og Scozzari og Giunta mod Italien, 13. juli 2000, §§ 181 og 215.
Åbn kilde / permanent identifikation

[37] Folketingets Ombudsmand. Myndighedsguiden, overblik #8: Officialprincippet. Version konsulteret 17. oktober 2026.

Retlig vejledning om ansvaret for tilstrækkelig sagsoplysning inden afgørelse. Bruges som normkilde; beviser ikke, at en konkret sag er korrekt oplyst.
Åbn kilde / permanent identifikation

[38] Folketingets Ombudsmand. Myndighedsguiden, overblik #10: Begrundelse. Version konsulteret 17. oktober 2026; indeholder forvaltningslovens §§ 22-24 og 36.

Retlig vejledning og gengivelse af lovbestemmelser. Især afsnit 5-9 om faktiske forhold, hovedhensyn og partsanbringender samt afsnit 12 om mangler.
Åbn kilde / permanent identifikation

[39] O'Connor, D. B., Thayer, J. F. & Vedhara, K. (2021). Stress and Health: A Review of Psychobiological Processes. Annual Review of Psychology, 72, 663-688. DOI: 10.1146/annurev-psych-062520-122331.

Forskningsoversigt om autonome og neuroendokrine veje, allostatisk belastning, sundhedsadfærd og klinisk relevans.
Åbn kilde / permanent identifikation

[40] Brosschot, J. F., Verkuil, B. & Thayer, J. F. (2018). Generalized Unsafety Theory of Stress: Unsafe Environments and Conditions, and the Default Stress Response. International Journal of Environmental Research and Public Health, 15(3), 464. DOI: 10.3390/ijerph15030464.

Teoretisk model om manglende oplevet sikkerhed og vedvarende stressaktivering. Anvendes som forklarings- og undersøgelsesramme, ikke som en måling af myndighedskontakt.
Åbn kilde / permanent identifikation